

ETİK KURALLAR VE PROFESYONEL DAVRANIŞ STANDARTLARI

ÖNSÖZ

CFA Institute Etik Kuralları ve Profesyonel Davranış Standartları, CFA Institute değerlerine temel teşkil etmekte ve eğitim, dürüstlük ve mesleki mükemmeliyet konusunda en yüksek standartları belirleyerek yatırım mesleğinde küresel liderlik misyonunu gerçekleştirmede gereklilik arz etmektedir. Yüksek etik standartlar kamunun finans piyasalarına ve yatırım mesleğine duyduğu güvenin korunması açısından kritik öneme sahiptir. Kural ve Standartlar ilk oluşturuldukları 1960'lı yıllardan itibaren CFA Institute üyelerinin iş dürüstlüğüne ileri düzeye taşımış ve iş fonksiyonu, kültürel farklılıklar ya da yerel kanunlar ve düzenlemeler dikkate alınmaksızın dünya çapındaki yatırım profesyonellerinin etik seviyelerini ölçmek için bir model olmuştur. Tüm CFA Institute üyeleri (Chartered Financial Analyst® [CFA®] unvanına sahip olanlar dahil olmak üzere) ve CFA adayları Kural ve Standartlara riayet etmelidirler ve işverenlerini bu sorumluluk konusunda bilgilendirmeye teşvik edilmektedirler. İhlaller CFA Institute tarafından uygulanan disiplin yaptırımlarına neden olabilir. Yaptırımlar arasında üyeliğin feshi, CFA Programında adaylığın feshi ve CFA unvanını kullanma hakkının feshi yer alabilir.

ETİK KURALLAR

CFA Institute üyeleri (CFA unvanı sahipleri dahil) ve CFA unvanı adayları ("Üyeler ve Adaylar") aşağıda belirtilenlere uymalıdır:

- Kamuyla, müşterilerle, potansiyel müşterilerle, işverenlerle, çalışanlarla, yatırım mesleğindeki meslektaşlarla ve küresel sermaye piyasalarındaki diğer katılımcılarla ilişkilerde dürüstlük, beceri, özen, saygı ve etik çerçevesinde hareket etmek.
- Yatırım mesleğinin bütünlüğünü ve müşterilerin çıkarlarını kendi kişisel çıkarlarının üzerinde tutmak.
- Yatırım analizi gerçekleştirirken, yatırım tavsiyelerinde bulunurken, yatırım eylemlerine girerken ve diğer mesleki faaliyetleri yerine getirirken gerekli özeni göstermek ve bağımsız mesleki kanaat kullanmak.
- Profesyonel ve etik çerçevede çalışmak ve diğer kişileri de bu şekilde davranarak kendilerinin ve mesleklerinin saygınlığını korumaya teşvik etmek.
- Sermaye piyasalarını yöneten kuralların bütünlüğünü teşvik etmek ve bunlara uymak.
- Mesleki becerilerini sürdürmek ve geliştirmek, diğer yatırım profesyonellerinin becerilerini sürdürmeye ve geliştirmeye çalışmak.

PROFESYONEL DAVRANIŞ STANDARTLARI

I. PROFESYONELLİK

- A. Kanunun Bilinmesi.** Üyeler ve Adaylar herhangi bir devletin, düzenleyici kuruluşun, lisans kurumunun, mesleki kuruluşun kendi mesleki faaliyetlerini yöneten yürürlükteki tüm kanunlarını, kurallarını ve düzenlemelerini (CFA Institute Etik Kuralları ve Profesyonel Davranış Standartları dahil) öğrenmeli ve bunlara uymalıdır. Çelişki durumunda Üyeler ve Adaylar daha katı olan kanun, kural ya da düzenlemeye uymalıdır. Üyeler ve Adaylar bu kanunların, kuralların ya da düzenlemelerin ihlaline bilinçli bir şekilde karışmamalı ya da buna yardımcı olmamalı ve böylesi ihاللerden kendilerini ayırtmalıdır.
- B. Bağımsızlık ve Tarafsızlık.** Üyeler ve Adaylar kendi mesleki faaliyetlerinde bağımsızlık ve tarafsızlığı sağlamak ve sürdürmek için makul özen ve kanaat kullanmalıdır. Üyeler ve Adaylar kendilerinin ya da başkalarının bağımsızlığına ve tarafsızlığına gölge düşürebilecek hiçbir hediye, menfaat, maddi çıkar ya da karşılık teklifi ve talebi yapmamalı ya da bunu kabul etmemelidir.
- C. Gerçekdışı Gösterim.** Üyeler ve Adaylar yatırım analizi, tavsiyeler, eylemler ya da diğer mesleki faaliyetlerde bilerek gerçekdışı gösterimde bulunmaktan kaçınmalıdır.
- D. Profesyonel Olmayan Davranış.** Üyeler ve Adaylar sahtekarlık, hile ya da aldatma içeren hiçbir mesleki davranışta bulunmamalı ya da kendi mesleki itibarı, dürüstlüğü ya da becerisini olumsuz etkileyecek her türlü eylemden kaçınmalıdır.

II. SERMAYE PİYASALARININ BÜTÜNLÜĞÜ

- A. Kamuya Açık Olmayan Önemli Bilgiler** Bir yatırımın değerini etkileyebilecek nitelikteki kamuya açık olmayan önemli bilgileri edinmiş olan Üyeler ve Adaylar bu bilgilere göre hareket etmektense ya da diğerlerinin bunu yapmasına neden olmaktan kaçınmalıdır.
- B. Piyasa Manipülasyonu.** Üyeler ve Adaylar piyasa katılımcılarını hatalı yönlendirme amacıyla fiyatları çarpıtacak ya da işlem hacmini yapay olarak artıracak hiçbir uygulamada yer almamalıdır.

III. MÜŞTERİLERE KARŞI OLAN GÖREVLER

- A. Sadakat, Sağduyu ve Özen.** Üyeler ve Adayların müşterilerine sadık olma görevi vardır ve makul bir dikkat ve ihtiyatlı bir kanaatle hareket etmeleri gerekir. Üyeler ve Adaylar müşterilerinin çıkarları için hareket etmeli ve müşterilerinin çıkarlarını işverenin ya da kendi çıkarlarının üstünde tutmalıdır.
- B. Adil Davranma.** Üyeler ve Adaylar yatırım analizleri yaparken, yatırım tavsiyelerinde bulunurken, yatırım eylemlerine girerken ya da diğer mesleki faaliyetleri gerçekleştirirken tüm müşterilere adil ve tarafsız bir şekilde davranmalıdır.

C. Uygunluk.

1. Üyeler ve Adaylar müşterileriyle danışmanlık ilişkisi içindeyken aşağıdakileri yapmalıdırlar:
  - a. Herhangi bir yatırım tavsiyesinde bulunmadan ya da bir yatırım eylemine girişmeden önce müşterinin ya da potansiyel müşterinin yatırım deneyimine, risk ve getiri hedeflerine ve mali kısıtlamalarına yönelik makul araştırma yapmak ve bu bilgileri düzenli olarak yeniden değerlendirmek ve güncellemek.
  - b. Bir yatırım tavsiyesinde bulunmadan ya da yatırım eylemine girişmeden önce yatırımın müşterinin mali durumuna uygunluğu ve müşterinin yazılı amaçları, yatırım talimatları ve kısıtlamalarıyla tutarlılığını belirlemek.
  - c. Yatırımların uygunluğunu müşterinin toplam portföyünü göz önünde tutarak değerlendirmek.
2. Üyelerin ve Adayların bir portföyü belirli bir talimata, stratejiye ya da tarza göre yönetme sorumlulukları bulunuyorsa yalnızca portföyün belirtilen amaçları ve kısıtlamalarına uygun şekilde yatırım tavsiyelerinde bulunmaları ve yatırım eylemlerine girişmeleri gerekir.

D. Performans Sunumu. Üyeler ve Adaylar, yatırım performansı bilgilerini iletirken bunun doğru, kesin ve eksiksiz olarak yapılmasını sağlamalıdırlar.

E. Gizliliğin Korunması. Üyeler ve Adaylar mevcut, eski ya da gelecekteki müşterilere yönelik bilgileri aşağıdaki hususlar haricinde gizli tutmalıdır:

1. Bilgilerin müşteri ya da potansiyel müşterilerin yasadışı eylemleri ile ilgili olması,
2. Kanun gereği bilginin açıklanmasının istenmesi, ya da
3. Müşterinin ya da potansiyel müşterinin bilgilerin açıklanmasına izin vermesi.

IV. İŞVERENLERE KARŞI OLAN GÖREVLER

- A. Sadakat.** Üyeler ve Adaylar işe ilişkin konularda işverenin çıkarına hareket etmeli ve işvereni kendi beceri ve yeteneklerinden yoksun bırakmamalı, gizli bilgilerini açığa vurmamalı ya da işverenine başka bir şekilde zarar vermemelidir.
- B. Ek Menfaat Düzenlemeleri.** Üyeler ve Adaylar konuyla ilgili tüm tarafların yazılı izni olmadığı sürece işverenle rekabet eden ya da işverenin çıkarına ters düşme ihtimali bulunan hiçbir hediye, menfaat, ücret ya da karşılık kabul etmemelidir.
- C. Yöneticilerin Sorumlulukları.** Üyeler ve Adaylar kendi gözetim ya da yetkileri dahilinde olan kişilerin yürürlükteki kanunları, kuralları, düzenlemeleri, Kural ve Standartları ihlalini tespit etme ve önleme konusunda tüm makul gayreti göstermelidir.

V. YATIRIM ANALİZİ, TAVSİYELER VE EYLEMLER

- A. Özen ve Makul Temel.** Üyelerin ve Adayların yapması gerekenler:
  1. Yatırım analizinde, yatırım tavsiyelerinde ve yatırım eylemlerinde özenli, bağımsız ve detaylı çalışmalar uygulanmalıdır.
  2. Herhangi bir yatırım analizi, tavsiyesi ya da eylemi uygun araştırma ve soruşturma ile desteklenmeli ve makul ve yeterli bir temele sahip olmalıdır.

B. Müşterilerle ve Potansiyel Müşterilerle İletişim.

Üyelerin ve Adayların yapması gerekenler:

1. Yatırımları analiz etmek, menkul kıymet seçimi yapmak ve portföy oluşturmak için kullanılan yatırım süreçlerinin temel formatını ve genel prensiplerini müşterilere ve potansiyel müşterilere açıklamak ve bu süreçlere ilişkin önemli olabilecek herhangi bir değişiklik gerçekleştiğinde bunu en kısa sürede bildirmek.
2. Yatırım analizleri, tavsiyeleri ya da eylemlerinde hangi etkenlerin önemli olduğunu belirlemek için makul kanaat kullanmak ve bu etkenleri müşteriler ya da potansiyel müşterilerle yapılan görüşmelerde belirtmek.
3. Yatırım analizi ve tavsiyeleri sunarken gerçek veriler ve görüşler arasındaki ayrımı yapmak.

C. Kayıt Tutma. Üyeler ve Adaylar yatırım analizlerine, tavsiyelerine, eylemlerine ve müşteriler ve potansiyel müşterilerle yaptıkları yatırımlarla ilgili görüşmelerine dayanak sağlamak amacıyla uygun kayıtlar geliştirmeli ve tutmalıdır.

VI. ÇIKAR ÇATIŞMALARI

A. Çatışmaların Açıklanması. Üyeler ve Adaylar bağımsızlıklarına ve tarafsızlıklarına gölge düşürmesi ya da müşterilere, potansiyel müşterilere ve işverene karşı olan görevlerini olumsuz yönde etkilemesi beklenen tüm konuları tam ve dürüst bir şekilde açıklamalıdır. Üyeler ve Adaylar bu açıklamaların, belirgin bir şekilde yapılmasını, anlaşılır bir dilde sunulmasını ve ilgili bilgilerin etkili bir şekilde iletilmesini sağlamalıdır.

B. İşlemlerin Önceliği. Müşterilerin ve işverenin yatırım işlemlerinin, bir Üyenin ya da Adayın lehdar olduğu yatırım işlemlerinden önceliği olmalıdır.

C. Yönlendirme Ücretleri. Üyeler ve Adaylar ürünlerin ya da hizmetlerin tavsiye edilmesine yönelik olarak başkalarından alınan ya da başkalarına ödenen tüm ücret, karşılık ya da çıkarı işverene, müşterilere ve potansiyel müşterilere açıklamalıdır.

VII. CFA INSTITUTE ÜYESİ YA DA CFA ADAYI OLARAK ÜSTLENİLEN SORUMLULUKLAR

A. CFA Programında Üyeler ve Adaylar Olarak Davranış. Üyeler ve Adaylar CFA Institute ya da CFA unvanının itibarı ve bütünlüğüne ya da CFA sınavlarının bütünlüğüne, geçerliliğine ya da güvenliğine gölge düşürecek her türlü davranıştan kaçınmalıdır.

B. CFA Institute, CFA Unvanı ve CFA Programına Atıfta Bulunma. Üyeler ya da Adaylar CFA Institute, CFA Institute üyeliği, CFA unvanı ya da CFA programında adaylık konusunda atıfta bulunurken CFA Institute üyeliğinin, CFA unvanına sahip olmanın ya da CFA programında aday olmanın anlamını ya da etkilerini gerçeğe aykırı şekilde yansıtmamalı ya da abartmamalıdır.